

ПЕРЕДМОВА

Ця невелика книга задумана і частково написана чудовою людиною – Борисом Георгійовичем Александровим, з яким я мав щастя працювати і дружити недовгі 32 роки.

Борис Александров був унікальною людиною, справжнім вченим, прекрасним і різностороннім дослідником, вірним заповіту своїх вчителів, який цікавився багатьма розділами морських наук. Буквально всі аспекти біології моря Борис Александров знав до найдрібніших деталей. З дитинства він мріяв займатися наукою, і втілював свою мрію згідно з усіма канонами класичної школи морських біологів, робив це із задоволенням і особливим, притаманним йому шармом.

Усі його наукові праці – книги, статті, виступи, – вирізнялися досконалістю, заснованою на глибоких знаннях та аналізі дуже великої бази даних. Це була його улюблена справа, і віддавався він їй з усім своїм по-справжньому безмежним ентузіазмом.

Варто зазначити, що Борис Александров разом зі своїм вчителем Ювеналієм Зайцевим, який, на жаль, також пішов з життя на місяць пізніше, були активними популяризаторами науки і доступною мовою пояснювали складні природні процеси та явища, що відбуваються у Чорному морі. Завдяки цим двом небайдужим людям у чорноморських країнах з'явилася велика кількість якісних телевізійних програм, візуальних матеріалів та публікацій про Чорне море. Неможливо переоцінити внесок Ювеналія Зайцева та Бориса Александрова у просвіту широких мас населення.

Ця книга – ще одне підтвердження таланту Б.Г. Александрова. Багато хто вивчав Чорне море, описував цікаві факти і неочікувані явища, але Борису Георгійовичу вдалося зробити це так, що «відірватися» від його розповідей просто неможливо. Його друзі та колеги доповнили і дописали те, що Борис завершити не встиг.

Як гірко усвідомлювати, що Чорне море втратило двох своїх захисників, вірних творців і видатних дослідників, Ю.П. Зайцева і Б.Г. Александрова. Мало таких людей, які були б настільки віддані своїй справі, вірно і послідовно втілюючи в життя те, чому вони вирішили присвятити життя.

Нехай ця книга буде даниною пам'яті їм, допоможе відкрити деякі секрети дивовижного Чорного моря, а нове покоління надихне на його вивчення та збереження.

*Володимир Мамаєв,
Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй*

* * *

Перед Вами остання науково-популярна праця Бориса Георгійовича Александрова, яка спільними зусиллями його колег і товаришів була завершена і видана завдяки організаційно-фінансовій підтримці проєкту Європейського Союзу та ПРООН «Вдосконалення екологічного моніторингу Чорного моря: обрані заходи» (EMBLAS-Plus), партнером і лідером якого з питань моніторингу морських біоценозів багато років був Борис Георгійович.

Книга розрахована на широке коло читачів, яким цікаво, як влаштований світ навколо нас, і як можна, просто заглянувши під хвилю, що набігає на берег, дізнатися,

які секрети зберігає Море під цією завісою. Не пов'язані між собою короткі розповіді відкривають цікаві факти з життя Чорного моря і подібно до шматочків мозаїки складаються в єдине полотно, яке відкриває нам таємниці нашої блакитної планети.

*Галина Мінічева,
Інститут морської біології Національної академії наук України*

У створенні публікації брали участь Б. Александров, О. Андріанова, Н. Атамась, В. Большаков, О. Бондаренко, К. Вишнякова, О. Гаркуша, П. Гольдин, В. Демченко, Є. Дикий, Ю. Диханов, С. Дятлов, А. Зотов, Ю. Квач, В. Коморін, В. Мамаєв, О. Мантурова, О. Марушевська, А. Мікаелян, Г. Мінічева, Ю. Михалєв, І. Синєгуб, Я. Слободнік, А. Снігірєва, М. Сон, С. Хуторной, І. Чернічко, Т. Шиганова. Художник: Пустовар І.

Публікація створена за фінансової підтримки проекту ЄС – ПРООН «Вдосконалення екологічного моніторингу Чорного моря: обрані заходи» (EMBLAS-Plus). За зміст публікації несуть відповідальність його автори і вона не відображає офіційну позицію Європейського Союзу та Програми розвитку ООН.

